

Project procesondersteuning Wijk van de Toekomst Spijkerkwartier

Inleiding

van procesvoorstel naar uitvoering

Spijkerenergie is in 2012 ontstaan uit een initiatief van enkele wijkbewoners die zelf informatie hadden verzameld voor het toepassen van zonne-energie op hun woningen en deze kennis beschikbaar wilden stellen aan de wijk. In 2019 is Spijkerenergie een 2 jarige projectsamenwerking aangegaan met de Gemeente Arnhem in het kader van de procesbegeleiding Wijk van de Toekomst Spijkerkwartier. Doel van het project is het proces te begeleiden om een integraal transitieplan te ontwikkelen voor het Spijkerkwartier door middel van een intensieve interactie met bewoners en relevante partijen.

Het transitieplan/routekaart dient de volgende functies te bevatten:

- Een routekaart
- Een communicatie-instrument naar bewoners
- Een instrument dat de wijk in staat stelt om zelf de regie te houden.

In dit document wordt in hoofdlijnen aangegeven wat WvdT Spijkerkwartier tot nu toe heeft gedaan, wat de bevindingen zijn, hoe de komende jaren het actieplan wordt gezien en wat nodig is om dit te kunnen realiseren. Voor meer [inhoud](#) en [achtergrondinformatie](#) wordt met links verwezen naar diverse informatiekanalen.

Wat hebben we gedaan

Vóór 2019 zijn in het Spijkerkwartier vele initiatieven ondernomen om inzicht te krijgen wat de (on-)mogelijkheden zijn om samen met de gemeente en andere overheden, kennisinstellingen en bedrijven, een duurzaam Spijkerkwartier te realiseren. In 2019 is in het kader van de energietransitie binnen het project Wijk van de Toekomst de focus gelegd op het komen tot een betaalbaar aardgasloos Spijkerkwartier. Uitgangspunt is de Trias Energetica, waarbij de eerste stap is het besparen van het energieverbruik, waarna vervolgens de invulling van de restenergiebehoefte volgt. Daarbij wordt in eerste instantie gebruik gemaakt van duurzame energiebronnen en als er geen andere alternatieven zijn, wordt zo efficiënt mogelijk gebruik van eindigende (fossiele) energiebronnen.

Naast deelname aan grote inventarisaties/studies voor individuele en collectieve oplossingen zoals Heat sessie, Ready, CE-Delft, Bureau Overmorgen zijn in het Spijkerkwartier veel activiteiten ondernomen om het bewustzijn bij de inwoners te vergroten, zoals bijv. de appeltaartsessies, uitlenen LED-koffer, energiescans, thema-avonden over o.a. isoleren en cv-tuning. Voor meer informatie zie [hier](#) en [hier](#).

Een [routekaart](#) is opgesteld waarin werkpakketten zijn opgenomen die verder zijn uitgewerkt en (deels) nog in ontwikkeling zijn.

Samen met diverse onderwijsinstellingen zijn toekomstvisies geschetst en hebben verdiepingsonderzoeken plaats gevonden over wat bij de inwoners leeft, welke woonhuis-typen er zijn en op welke wijze de communicatie en bewustwording kan worden versterkt.

Overzicht activiteiten

Jaar	Aantal bijeenkomsten		Aantal deelnemers		Aantal projecten/activiteiten		Aantal deelnemers	
2019		6		93		9		66
2020		11		147		6		38
2021 tot 1 juli		8		120		6		112

Overzicht financieel beslag

Loonuitgaven	Projectuitgaven	Uitgaven ondersteuning innovatie	Totaal uitgaven tot 1 juli 2021
€ 84.736,-	€ 3.412,-	€ 2.066,-	€ 90.214,-

Overzicht capaciteitsbeslag 2019-juli 2021

Soort capaciteitsinzet	Aantal personen		Aantal uren		Financiële waarde inzet
regie		2		408	€ 30.595,-
projectbegeleiding		4		1600	€ 40.635,-
communicatie		3		700	€ 13.506,-
vrijwilligersinzet		20		2400	(€ 84.000,-)

Hoe gaan we verder

Bovengenoemde activiteiten hebben ons geleerd dat we, gezien de grote diversiteit aan vastgoed en inwoners binnen het Spijkerkwartier, de kwaliteit van de huidige energie-infrastructuur en de ontwikkelingen m.b.t. de technische oplossingen, ons de komende jaren gaan concentreren op het bevorderen van de bewustwording om te komen tot een efficiënter en lager energieverbruik zonder dat dit leidt tot verlaging van het comfort en investeringen met een lange terugverdientijd.

Daarnaast blijven we de inwoners ondersteunen met kennis en advies hoe zij individuele maatregelen kunnen treffen.

Het onderzoek naar welke collectieve oplossingen voor het Spijkerkwartier mogelijk zijn pakken we op na 2027. De verwachting is dat de markt en overheid dan meer zicht heeft op efficiënte en betaalbare collectieve oplossingen die we dan kunnen projecteren op de restenergiebehoefte van de wijk.

Vervolgens kunnen we na 2032 een keuze maken welke collectieve (deel-) oplossingen het meest geschikt zijn voor het Spijkerkwartier, waarna tot voorbereiding en realisatie kan worden overgegaan. Dit traject vergt uitgebreide communicatie en afstemming met de inwoners en professionele organisaties voor zowel het particuliere als het openbare gebied.

Periode 2022-2027

- Om de inwoners meer te betrekken bij het onderwerp energie zullen de actieve groepen/organisaties in de wijk worden benaderd volgens het "Stepping stones" principe.
- Daarnaast zullen straatactiviteiten worden georganiseerd.
- Jaarlijks 6 informatie-/thema avonden en 6-8 projectgerelateerde activiteiten.
- Vervolgonderzoeken effecten en maatregelen per type woningen zullen worden doorgezet i.s.m. de studenten van o.a. de HAN.
- Het project BuurtEnergiePlatform, meten is weten, zal i.s.m. GPX verder worden uitgerold.
- Inwoners fysiek en digitaal ondersteunen vanuit een informatiepunt bij het geven van energie-adviezen, concrete voorbeelden en betrouwbare leveranciers.
- Voor het maken, meten en managen van de maatschappelijke impact van de energietransitie binnen het Spijkerkwartier zal een MAEX worden opgesteld.
- Het verder invullen van de regiefunctie en samenwerking met en binnen de gemeente Arnhem.
- Voortzetten en ondersteunen van innovatie en integrale oplossingen binnen het Spijkerkwartier/gemeente Arnhem zoals het opzetten van een buurtklusbedrijf/stadswerf, de aanpak van de energie-armoede en samenwerken met lokale ondernemers.
- Plan maken voor volgende cyclus.

Wat hebben we nodig

Om dit alles te kunnen realiseren is naast capaciteit en faciliteiten ook samenwerking met de gemeente, provincie alsmede initiatieven uit overige wijken essentieel. Het vergt tevens ook meer inzet van professionele vakkennis. Communicatie in diverse vormen is een van de belangrijkste instrumenten.

Kijken we naar de inzet en activiteiten van de afgelopen 2 jaar, dan constateren we dat voor de komende 5 jaar een intensivering van inzet op het gebied van communicatie en regie zal moeten plaats vinden. Daarnaast dient het lokale wijkinformatiepunt te worden ingericht en bemenst. De inschatting is dat jaarlijks € 150.000,- benodigd is om bovengenoemde activiteiten te kunnen realiseren op wijkniveau. (€90.000 personele inzet, € 40.000 projectuitgaven inclusief communicatie en € 20.000 voor ondersteuning innovatieve processen). Door een integrale aanpak zal meervoudige waarde gecreëerd worden waardoor de investering ook voor andere thema's meerwaarde levert.

De ervaringen die de afgelopen 2 jaar zijn opgedaan hebben geleerd dat binnen Nederland, de provincie, de gemeente en diverse wijkinitiatieven veel gelijksoortige activiteiten plaats vinden. De aanslag op vrijwillige inzet is kortstondig wel mogelijk, maar voor de langere termijn niet vol te houden. Ons voorstel is om deze vrijwillige inzet vooral te benutten voor specifieke wijkgerichte activiteiten. De meer generieke processen en activiteiten dienen stedelijk te worden opgepakt. Te denken valt aan een eenduidig aanspreekpunt aan gemeentezijde, professionele ondersteuning op het gebied van regie en management, communicatie, informatiepunt/kennisbank over o.a. advies, oplossingsmogelijkheden, voorbeeldprojecten, financieringsvormen.

Door een gemeenschappelijke aanpak zouden de stedelijke kosten bij een wijkgerichte energietransitie kunnen worden beperkt.

Aanbeveling:

Om de transdisciplinaire samenwerking vorm te geven stellen we voor om binnen het living lab Spijkerkwartier met de Gemeente, kennisinstellingen en praktijkpioniers effectiever samen leren, ontwikkelen en uitvoeren van de aanpak die nodig is binnen in energietransitie

Spijkerenergie WvdT